

EEN AFGEDANE ZAAK

PATRIK OUŘEDNÍK

Vertaling: Edgar de Bruin

zirimiri press

‘Andy Warhol, it’s here? El museo?’

1

1. e4 e5 2. f4 exf4 3. Lc4 d6 4. Pf3 Lg4 5. 0-0 Dd7 6. d4 g5 7. c3
Pc6 8. Da4 Le7 9. b4 h5 10. b5 Pd8 11. Pbd2 Ph6 12. e5 Pe6 13.
La3 Pf5 14. d5 Peg7 15. Tfe1 Pe3 16. Db3 Th6 17. exd6 cxd6
18. Pe4 Lxf3 19. gxf3 g4 20. b6 a6 21. Le2 Pgf5 22. Db2 f6 23.
c4 Kf7 24. Tac1 Tg8 25. Kh1 h4 26. fxg4 Pg3+ 27. hxg3 hxg3+
28. Kg1 Tgh8 29. Lf3 Dxc4

2

Het was zomer, de zon lachte, de bomen scheidden godvrezend doch vergeefs zuurstof af, in de boomkruinen maakten mus-sen zich druk, van de barokke daklijsten vielen uitgedroogde duivenuitwerpselen, de riolen meurden. Viktor Dyk zat op een bankje voor de ingang van het park, zijn oude, levensmoede botten warmend, en hij stond op het punt met zijn stok een passerende kever een mep te geven. *Carabus granulatus*, ket-tingschallebijter. Dyk besepte dat hij behoedzaam te werk moest gaan, een ondoordachte beweging en het zou in zijn rug schieten. Met zijn rechterhand wilde hij met de stok, die hij met zijn linker ongeveer halverwege ondersteunde, de kever net een optater geven, toen een jong persoon van het vrouwe-lijk geslacht in een kort rokje en een wijd uitgesneden T-shirtje voor hem kwam staan. Ze droeg geen bh en haar gezicht zag rood van het snelle lopen.

‘Dag meneer, weet u ook waar de Academie van Beeldende Kunsten is?’ Onder haar arm droeg ze een grote groene map die op zes strategische punten met een grijs lint was dicht-gebonden.

Dyk keek op en liet zijn blik over haar glijden. Toen hij vaststelde dat ze knap was, plooidde hij zijn gezicht in de vriendelijke wijsheid van een oude van dagen, neeg zijn hoofd en vroeg: ‘Wat zegt u?’, hoewel hij elk woord duidelijk had verstaan.

‘Weet u ook waar de Academie van Beeldende Kunsten is?’ herhaalde de persoon.

‘Wat heeft u te zoeken op de Academie van Beeldende Kunsten, jongedame?’ zei Dyk monter. ‘U bent al knap genoeg.’ De jongedame glimlachte onzeker.

Dyk nam haar peinzend op en probeerde zich het schaamhaar van wijlen Anežka voor de geest te halen.

De jongedame wachtte even af, waarop ze met haar arm wees en vroeg: ‘Die kant op?’

‘Welnee,’ zei Dyk. ‘U moet terug naar de Rooseveltlaan, links afslaan en dan is het ... even kijken ... de derde rechts.’

‘Ik dacht dat het hier ergens in de buurt was,’ zei het meisje aarzelend.

Dyk grijnsde vriendelijk. ‘Jongedame, ik woon hier al vijfenvijftig jaar. Lopen gaat moeilijk, maar mijn geheugen doet het godzijdank nog.’ Hij tikte met een vinger op het handvat van de stok. ‘Op de Rooseveltlaan naar links en dan de derde rechts.’

‘Dank u wel, meneer,’ zei het meisje en ze liep in de aangegeven richting.

Dyk keek haar even na, waarna hij zijn blik afwendde en kort met zijn stok in de grond poerde. De kever was vertrokken, op weg naar zijn eigen besognes.

Had ze haar rok maar opgetild, mijmerde Dyk. Eventjes maar, daar ga je toch niet dood van. Er is hier verder nie-

mand. Dan had ze me haar kutje laten zien en had ik haar verteld waar de Academie was. Misschien heeft ze geen slipje aan. Daar ga je toch niet dood van. De derde rechts. Sliepuut.

U hoort mij niet zeggen dat Dyk iets tegen kevers had. Indertijd, diep in de vorige eeuw, had hij zelfs een keververzameling aangelegd en struinde op zondagen de parken af met een pincet, een speldenkussen met spelden in allerlei maten en een leeg inktpotje met een schroefdop. Het gros van zijn verzameling bestond uit kettingschallebijters en boktorren.

Ook jegens studentes aan de kunstacademie koesterde Dyk geen specifieke antipathie. Hij had een hekel aan mensen in het algemeen. Het is wel zo dat hoe jonger ze waren hoe meer hij zich aan hen ergerde, en wel volgens de eenvoudige regel dat hoe recenter hun geboortedatum, hoe langer ze de wereld zouden vergallen met hun aanwezigheid. Bejaarden waren geen greintje appetijtelijker, maar voor hen gold één verzachtende omstandigheid: ze zouden niet lang meer lopen zeiken. U hoort mij niet zeggen dat Dyk zich illusies maakte: tegen één ...

‘Kijk nou toch! Meneer Dyk! Lekker weertje, hè? Alles goed?’

Een dikke, oude vrouw, blosjes op de wangen, met een hoofddoek om – dat zie je tegenwoordig niet vaak meer – en met een halflege, respectievelijk halfvolle plastic tas liet zich moeizaam naast Dyk zakken.

‘Ach, wat zal ik zeggen, mevrouw Procházka.’ Dyk schoof heimelijk een stukje opzij.

‘Hebt u het al gehoord? Ze zeggen dat mevrouw Horák door een auto is geschept.’

‘Goh! Is het ernstig?’

‘Ernstig of niet, ze is eraan doodgegaan, dood als de keizer zaliger. Ze kon nog net naar huis strompelen, hoorde ik, deed de deur open en pats boem! over en uit. Het arme mens kreeg geen lucht meer en haar ogen stonden wijd open.’

U hoort mij niet zeggen dat Dyk zich illusies maakte: tegen één dode stuiven twee komma twee exemplaren van het nieuwe gebroed de wereld in.

‘De ogen der doden schenken de sterren meer schittering.’

Zei hij.

‘Spreuken, 8: 125.’

Zei hij.

Dyk had de gewoonte om spreuken van eigen makelij te debiteren die hij opsmukte met bedrieglijke, in de regel Bijbelse bronnen. Hij had al lang begrepen dat in Tsjechië het herhalen van iets wat iemand al eerder had gezegd, beschouwd werd als de ultieme uiting van intelligentie. Ooit, toen hij in parken kevers verzamelde, had hij zich het auteurschap toegeëigend (‘... zoals ik altijd zeg’), maar nooit kwam daar een andere reactie op dan een ongemakkelijke glimlach. Op een keer kreeg hij het idee om eraan toe te voegen: ‘Ruth, 6: 4’ – en zie daar, de blikken rondom lichtten op, van vrouwen waarderend, van mannen afgunstig. Sedertdien wendde hij dit procedé aan. ‘De nacht is voorbode van de ochtend. Leviticus 10: 2’, sprak hij opstaand van zijn stoel en het bedrijfsfeestje verlatend. ‘Graaf in het zand en gij zult uzelf vinden. Prediker 5: 17’, maande hij op het werk een vrouwelijke collega op wie hij zijn zinnen had gezet. ‘Vader roept met machtige stem, eilaas, zijn zoon hoort hem niet. Gilgamesj, derde lied,’ troostte hij een buurman die zich beklaagde over het gedrag van zijn puberende nazaat.

Ook ditmaal miste het zijn uitwerking niet. Mevrouw Procházka snoof blij en keek bewonderend naar Dyk.

‘U kunt altijd alles zo mooi zeggen,’ concludeerde ze.

‘Samenvatten.’ Verbeterde ze zich.

‘Zo treffend.’ Preciseerde ze.

‘Jára en ik hadden het er eergisteren nog over.’ Voegde ze eraan toe.

‘Mijn man, bedoel ik. Meneer Dyk kan altijd alles zo mooi zeggen, zeiden we tegen elkaar. En hij weet zo veel!’

‘O ja?’ vroeg Dyk afwezig, maar beslist niet onbeleefd. Waarom onaardig doen tegen mevrouw Procházka? Je hoefde maar naar haar te kijken.

‘Jára zei dat u het wel zou kunnen vinden met ons Tedje. Met onze zoon, bedoel ik. Hij is tegenwoordig een kleine zelfstandige, hij verhuurt bootjes bij de Revolutiebrug. En hij weet zo veel interessante dingen! Vooral uit het verleden, allerlei veldslagen en oorlogen en waar wat ondertekend werd en zo. Als hij geen ondernemer was, kon hij met gemak geschiedenisleraar zijn. Misschien zelfs wel op een gymnasium of aan de universiteit.’

Nog een oude man kwam naar het bankje geschuifeld. Hij droeg een baret – dat zie je tegenwoordig niet vaak meer – en had een halfvolle plastic tas in zijn hand.

‘Lekker weertje!’ galmde de oude man met de baret. ‘Alles goed?’

Dyk raakte uit zijn hum. Als het zo doorgaat, verandert zijn favoriete bankje in een dependance van het bejaardentehuis.

De oude man met de baret plofte naast mevrouw Procházka neer, die schoof naar Dyk toe, die heimelijk verder opzij schoof.

Van oude mensen, de dingen die voorbijgaan, bedacht hij venijnig.

‘Hebt u het al gehoord? Mevrouw Horák is door een auto geschept.’

‘Ik heb het er net met meneer Dyk over. Wat zielig, hè. Ik hoorde dat ze nog net naar huis wist te strompelen en haar ogen stonden wijd open. Meneer Dyk zei dat de ogen van de doden de sterren meer schittering geven.’

‘Tja,’ zei de oude man met de baret.

Zonder bronvermelding was de repliek waardeloos.

3

Maar het ergst waren pubers. Vroeger *jeugd* genoemd, de voorhoede van onze samenleving, die in de voetsporen zal treden van hun vaders die het tot de barmhartige achterhoede hadden geschopt. Later, na de omwenteling van het regime, werd *jeugd* vervangen door het minder gewichtige en modernere *jongeren*, een term die meer van deze tijd was. ‘Ben je pro jongeren?’ Nee! ‘Vind je jongeren leuk?’ Nee!! ‘Heb je iets tegen jongeren?’ Jawohl!!!

Toen Dyk nog op de lagere school zat, wees de term *jongere* op een opgeschoten jongen die je zomaar pardoos een hengst voor je kop gaf, terwijl je vredig de schooltrap afliep, die je bij je nekvel pakte als een konijn en probeerde de grijpstuiver uit je te rammelen die je ’s ochtends eventueel van je moeder had gekregen om een kadetje te kopen. Toen Dyk later tot de categorie van jongeren overging, stonden hoog boven hem andere, hoger in de pikorde staande oudere jongeren, die hem een hengst voor zijn kop gaven, naar de Lolita’s van de nabijgelegen textiel fabriek sisten en met geroutineerde handelingen van hun wijsvinger puisten naast hun neus uit-

knepen. En vermits Dyk, zij het zonder eigen toedoen, zelf flink onder de puisten kwam te zitten, raakte hij dusdanig de weg kwijt dat hij er tot op heden aan terugdacht met een mengeling van weerzin en ongeloof: hij sloeg met zijn vuist op het hoofd van de jongere leerlingen en porde met zijn duim in hun keel, terwijl ze vredig de trap afliepen, hij siste naar de Lolita's van de nabijgelegen textielfabriek, kneep nonchalant met zijn wijsvinger zijn puisten uit en droeg een vet-tige kam in zijn kontzak.

Pubers! Tieners! Gatver! Die kalverblik! Die als droogbloemen geplette gezichten! Die kudde-overtuiging van de eigen uitzonderlijkheid! Die domheid opwellend uit de diepten van de larvenprehistorie! Dat dinosaurusego dat je maar Sieg Heil, Hulde aan het communisme of Think different hoefde in te fluisteren!

En wisten die analfabeten eindelijk een neukpartij voor elkaar te boksen, dan kon je maar beter in de snikhete zomer je raam sluiten, zo graag wilden ze de ganse omgeving kond doen van hun orgastische overwinning.

MINISTRY OF CULTURE
CZECH REPUBLIC

De vertaling van dit boek is mede tot stand gekomen dankzij een bijdrage van het Ministerie van Cultuur van de Tsjechische Republiek

De vertaler ontving voor het vertalen van dit boek een projectsubsidie van het Nederlands Letterenfonds

Oorspronkelijke titel: *Ad Acta*
Auteur: Patrik Ouředník
Oorspronkelijke uitgever: Torst, 2006

Copyright © Patrik Ouředník, 2006
Copyright © Vertaling uit het Tsjechisch: Edgar de Bruin
Copyright © Deze uitgave: Zirimiri Press, 2017

Vormgeving omslag en binnenwerk:
Henrike Olasolo en Cristina Richarte

Gedrukt en gebonden in Nederland

ISBN 978 94 90042 11 0
NUR 302

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand of openbaar gemaakt in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgeverij en de auteurs.

All rights reserved. No part of this book may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted in any form or by any means, electronic, mechanical, photocopying, recording, or otherwise, without prior written permission of the publisher and the authors.

www.zirimiripress.com